

OSMANLI - İRAN İLİŞKİLERİ

1590

**Ferhat
Paga
Anaagması**

1611

**Nasuh
Paga
Anflagması**

1618

**Serav
Antlaşması**

1639

**Kasr-ı Şiûn
Anlaşması**

SORU: 1

Verilen harita incelendiğinde,

I. Zağros ;Dağları Osmanlılarla Safeviler arasındaki sınırı belirlemektedir.

II Safeviler, Anadolu topraklarının bir bölümünü ele geçirmiştir.

III Safeviler bugünkü İran topraklarına hâkim durumdadır.

değerlendirmelerinden hangilerinin doğru olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I.

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve I,II

E) I, II ve I,II

OSMANLI - LEHİSTAN İLİŞKİLERİ

1621

**Hotin
Seferi**

1621

**Hotin
Antlaşması**

1672

**Lehistan
Seferi**

1672

**Bucaş
Antlaşması**

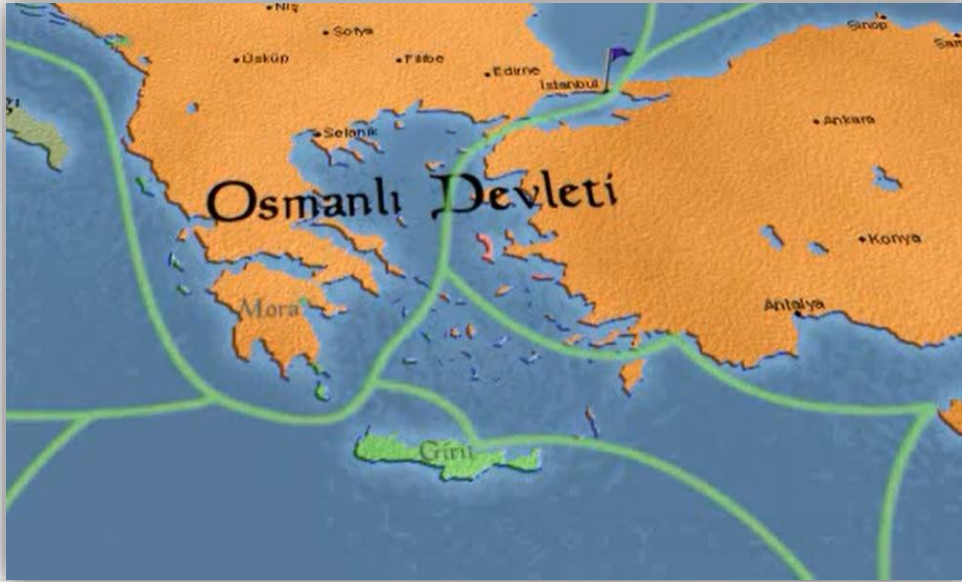
SORU:2

Harita incelendiğinde Osmanlı Devleti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Batılı devletlerle daha çok diplomatik ilişkiler kurduğu
- B) Safevi Devleti'ne son verdiği
- C) Batı sınırını kesin olarak belirlediği
- D) Hazar Denizi'ni bir iç deniz durumuna getirdiği
- E) Fransa'yla diplomatik ilişkilerin devam ettiği

OSMANLI - VENEDİK İLİŞKİLERİ

1669

Girit'in Fethi

- Adanın stratejik bir konumda olması,
- Adadaki korsanların Osmanlı ticaret ve yolcu gemilerine zarar vermesi,
- Adanın Venediklilerin elinde olmasının Akdeniz'deki Osmanlı hakimiyetini gölgelemesi.

SORU: 3

XVII yüzyılda Venediklilerle birlikte Girit'e yerleşen Malta ve diğer Hristiyan deniz korsanları Türk ticaret ve hac gemilerine zarar vermiş, can ve mal güvenliğini tehdit etmişlerdir.

Bu durum aşağıdaki gelişmelerden hangisine zemin hazırlamıştır?

- A) Venediklilere ilk kez ticari imtiyaz verilmesine
- B) Osmanlı Devleti'nin batıdaki en geniş sınırlara ulaşmasına
- C) Girit Adası'nın fethedilmesine
- D) Venedik'in Akdeniz'de üstünlük kurmasına
- E) Malta Adası'nın alınmasına

ÖSMANLI RUSYA İLİŞKİLERİ

1681

**Bahçesaray
(Çehrin)
Antlaşması**

SORU: 4

Bahçesaray (ehirin) Antlaşması hangi yönüyle tarih oneme sahiptir?

- A) Kiev'in Ruslarda kalmaya devam etmesi
- B) zi Nehri'nin iki devlet arasında sınır olması
- C) Rusların isteği ile imzalanması
- D) İlk Osmanlı-Rus antlaşması olması
- E) IV. Mehmet döneminde imzalanması

OSMANLI – AVUSTURYA İLİŞKİLERİ

1593 – 1606
Savaşları

1606
Zitvatorok
Antlaşması

1662 – 1664
Savaşları

1664
Vasvar
Antlaşması

1683 – 1699
Savaşları

1699 Karlofça
Antlaşması
+
1700 İstanbul
Antlaşması

Zitvatorok' un Düşündürdükleri

Zitvatorok Antlaşması ile Osmanlılar, Macaristan'da durumunu korumuş hatta Eğri ve Kanije adlarında iki yeni beylerbeylik oluşturmuştur. Fakat Osmanlılar; eski Macaristan Krallığı'ndan, Habsburglarda kalan yerler üzerindeki iddialarından ve bunun için ödenen yıllık 30 bin altın vergiden vazgeçmiştir. Uzun savaş yılları Osmanlı Devleti'nin, Habsburglar karşısında askerî zaafalarını ortaya çıkarmıştır. Yeni harp teknolojisini kullanan Avusturya askeri karşısında eski usul ile savaşan Tımarlı Sipahilerin yetersizliği ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte Osmanlı hükûmeti, Anadolu'da tüfek kullanabilen sekban askeri toplamak zorunda kalmıştır.

- 1. Osmanlı Devleti'nin askerî yönden zayıflamasının diplomasiye olan etkileri neler olabilir?**
- 2. Avusturya ile Osmanlılar arasında yaşanan uzun savaşların Osmanlı Devleti'nin dış siyasetine etkileri nelerdir?**
- 3. Avusturya ile Osmanlılar arasında yaşanan uzun savaşların Osmanlı Devleti'nin iç siyasetine etkileri nelerdir?**

SORU: 5

Avusturya ile yapılan Zitvatorok Antlaşması ile “Avusturya arşidükü protokol bakımından Osmanlı padişahına eşitsayılacaktı.

Zitvatorok Antlaşması’ndaki bu maddeye bağlı olarak Osmanlı Devleti hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşmak mümkündür?

- A) Toprak kaybı yaşandığı
- B) Askerî bir zafer kazanıldığı
- C) İki devlet arasında mütekabiliyet esasının belirleyici olduğu
- D) Dış politikada Avusturya ile ortak hareket edildiği
- E) Avusturya’da “Arşidüklük” makamının resmen tanındığı

XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti

17. yüzyılda Osmanlı Devleti uzun süreli çok sayıda savaşa katılmıştır. Bu savaşlar sonunda; Zitvatorok Antlaşması, Vasvar Antlaşması, Bucaş Antlaşması, Kasr-ı Şirin Antlaşması, Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması'nı imzalamıştır. Osmanlı Devletine karşı birleşerek Kutsal İttifak'ı oluşturan bu devletlerle imzaladığı ilk büyük toprak kaybının da yaşandığı Karlofça Antlaşması ile Osmanlı Devleti, bir daha toparlanamayacağı uzun bir savunma dönemine girmiştir. Yaşanan bu olumsuzluklara rağmen bazı başarılar da elde edilmiştir. Korsan faaliyetlerin artması sonucu Osmanlı donanması, 1645'te Girit'i kuşatmış ve 1669'da Girit Adası tamamen Osmanlı yönetimine geçmiştir.

Dışarıda bu gelişmeler yaşanırken içeride de idari, askeri ve mali alanlarda bozulmalar yüzünden Yeniçeri Ayaklanmaları, Celâli İsyânları, bağlı beylik ve özel yönetimli eyalet isyanları yaşanmıştır.

1. Osmanlı Devletinin XVII. yüzyılda savaştığı devletler hangileridir?
2. «Kutsal İttifak» hangi devletlerden oluşmuştur?
3. Avrupalı devletlerin Osmanlı Devleti'ne karşı Kutsal İttifak adıyla birleşmelerinin ilk örneği midir? Örneklerle açıklayınız.
4. Osmanlı Devleti'nin bu yüzyıldaki genel siyaseti ve etkileri hakkında neler söyleyebilirsiniz.

Verilen olayları kronolojik olarak sıralayınız.

Nasuh Paşa Antlaşması – Karlofça Antlaşması – Bahçesaray Antlaşması –
Kasr-ı Şirin Antlaşması – Zitvatorok Antlaşması – Hotin Antlaşması – Bucaş Antlaşması

SORU:6

Verilen görsel incelendiğinde XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti ile ilgili,

I. İran'la yaşanan sorunlar hem dinî hem de siyasi niteliktedir.

II Genellikle sınır sorunları ve toprak anlaşmazlıkları yaşanmıştır.

III Lehistan ve Rusya ilişkilerinde Ukrayna Kazakları sorun oluşturmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

KUTSAL İTTİFAK DEVLETLERİ

Avusturya

Rusya

Lehistan

Malta

Venedik

SORU: 7

Katolik mezhebinden Avusturya'nın, Protestan Macarlara saldırması üzerine, Macar kontu Tökeli İmre, Osmanlı Devleti'nden yardım istemiştir. Osmanlı Devleti bunun üzerine I. Viyana Kuşatması' nı gerçekleştirmiştir.

Bu duruma bağlı olarak aşağıdaki durumlardan hangisine ulaşmak mümkün değildir?

- A) Avrupa'da mezhep çatışmalarının bulunduğu
- B) Osmanlı Devleti'nin, bölge siyasetinde etkili olmaya çalıştığı
- C) Macarların yeterli gücünün olmadığı
- D) Osmanlı Devleti'nin, Avusturya'nın iç işlerine karıştığı
- E) Avusturya ile Osmanlı Devletleri arasında çıkar çatışmasının bulunduğu

II. VİYANA KUŞATMASI Başarısızlığın Nedenleri

SORU: 8

II Viyana Kuşatmasında Osmanlı ordusunun bozguna uğratılması Avrupa devletlerini harekete geçirdi. Bu zor durumundan yararlanmak isteyen devletler papanın öncülüğünde bir araya geldiler.

Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan tamamen atmak için papanın öncülüğünde kurulan bu birlik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avrupa Birliği
- B) Kutsal İttifak
- C) Papa Birliği
- D) Koalisyon İttifakı
- E) Dakya Projesi

WESTPHALIA ANTLAŞMASI

Modern devletler hukukunun temelleri atılmıştır.

Kutsal Roma İmparatorluğu'nun parçalandığı uluslararası hukuk bakımından doğrulanmıştır.

Almanya'da Katolik, Protestan ve Kalvenizm geçerli mezhepler hâline getirilmiştir.

Papalık temsilcisi, konferansta dinlenmemiş, antlaşma metinleri papaya imzalatılmamıştır.

Westphalia Barışı'na katılan devletler, savaş ve iktidar sorunlarını dinin etkisinde kalmadan tartışmıştır.

Otuz Yıl Savaşları sonrası düzeni sağlamak için toplanan konferans,

Avrupa'nın ilk büyük konferansı sayılır.

SORU: 9

Otuz Yıl Savaşları sonunda Fransa, artık Avrupa siyasetine yön veren devlet konumuna yükselirken İngiltere de Batı dünyasında etkili olmaya başlamıştır. Westphalia Barışı ile bazı Avrupa ülkeleri topraklarını genişletirken özellikle Almanya'da gerileme ve iç karışıklıklar başlamıştır. Bu antlaşma ile Avrupa'da dinî etkenlerin yerini modern diplomasi almış ve uluslararası alanda modern devletler hukukunun temelleri atılmıştır. Artık evrensel imparatorluklar yerini ulusal krallıklara ve ulus devletlerine bırakmıştır.

Buna göre,

I. Güç dengeleri değişmiştir.

II. Almanya otoritesini kaybetmiştir.

III. Demokratikleşme çabaları başlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

“Bundan sonra Avrupa, kendi yasalarına göre hareket eden, kendi siyasal ve ekonomik çıkarlarını izleyen, serbestlik içinde ittifaklar kuran ve bozan, savaş ile barış arasında, güç dengesi kurallarına göre durum değiştiren, elçi gönderip kabul eden bağımsız ve özgür devletlerden oluşacaktır. Devletlerin üzerinde, onların ilişkilerini düzenleyen herhangi bir otorite yoktur.”

- 1 **Westphalia Antlaşması’ndan sonra Avrupa’da nasıl bir siyasi yapı oluşmuştur?**
- 2 **Kilisenin devletlerin siyasal otoritesi üzerindeki etkisi nasıl bir değişikliğe uğramıştır?**

XVIII. YY'IN İLK YARISINDA OSMANLI DEVLETİ VE AVRUPA DEVLETLERİNİN DIŞ POLİTİOSI

OSMANLI DEVLETİ

- Kaybettiği toprakları geri alma
- Avrupa devletleri arasındaki rekabet ve mücadelelerden yararlanarak devletin toprak bütünlüğünü korumak.

İNGİLTERE

- Rusların sıcak denizlere inmesini engellemek Ve Akdeniz'de Fransızların gücünü kırmak için Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü sağlamak.

FRANSA

USRYA

PAMSLAVIZN1

AVUSTURYA

- Çok uluslu devlet yapısına sahip olduğu için milliyetçilik akımının ülkesinde yayılmasını engellemek.

XVIII. YY.' da Avrupalı Devletlerin Dış Politikaları

«?» yerine hangi devletler getirilmelidir?

Rusya'nın sıcakdenizlere inmemesi için Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü korumak istemiştir.

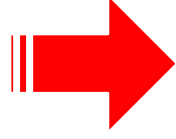
Akdeniz'de İngiltere'ye karşı üstünlük kurarak Uzak Doğu'ya giden yolların kontrolünü ele geçirmek istemiştir.

Baltık Denizi'ne hakim olmak, Karadeniz'e ulaşmak, sıcak denizlere ulaşmak istemiştir.

Orta Avrupa ve Balkan hakimiyetini ele geçirmek için, Osmanlı Devleti ile mücadelelere girmiştir.

KUZEYDEN GELEN TEHLİKE

1700 İstanbul
Antlaşması

1711 Prut
Antlaşması

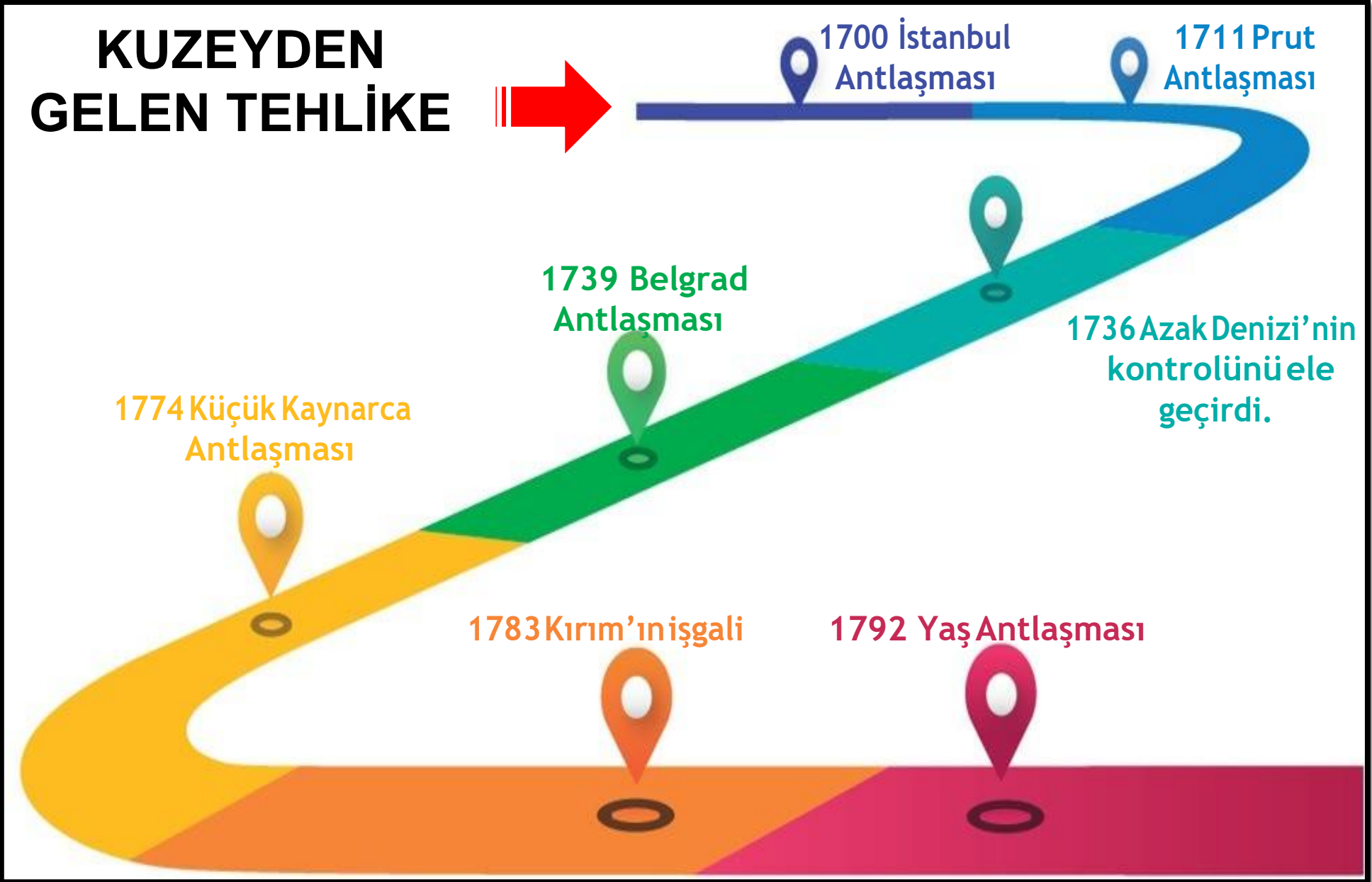
1739 Belgrad
Antlaşması

1736 Azak Denizi'nin
kontrolünü ele
geçirdi.

1774 Küçük Kaynarca
Antlaşması

1783 Kırım'ın işgali

1792 Yaş Antlaşması

SORU: 10

XVII. yüzyılın sonlarından itibaren Baltık Denizi'ne, Kırım'a, Karadeniz'e ve Boğazlara hâkim olmayı dış politika haline getiren devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rusya
- B) Fransa
- C) İtalya
- D) İngiltere
- E) İspanya

Harita: XVIII. yüzyılda Karadeniz

Osmanlı Devleti'nin zayıflamasındaki en önemli dış etkenlerden biri de Rusya'nın Çar I. Petro (-)1682 1725 liderliğinde güçlü bir tehdit unsuru hâline gelmesiydi Çar I. Petro, güneydeki denizlere inip dünya ticaretinde söz sahibi olabilmek için siyasetini Rus Çarlığı' nın ana amacı olarak uzun vadeli devlet politikası hâline getirdi 1700 yılında Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan İstanbul Antlaşması ile Azak Kalesi Rusya'ya bırakılmıştı Böylece Rusya Karadeniz'e açılmak için sağlam bir üs edinmişti.

1. Güçlü bir yer elde etmek isteyen Rusya'nın deniz ticareti alanında gelişmemesinin nedenleri nelerdir?
2. Haritayı incelediğinizde Rusya'nın sıcak denizlere inme politikasını gerçekleştirmek için hangi güzergahları kullanması gerekir? Bu güzergahlardan hangisi Ruslar için daha avantajlıdır?

SORU: 11

Rusya, Osmanlı Devleti'ne karşı Avusturya ile ittifak yaparak 1736-1739 savaşlarını gerçekleştirmiştir. Savaş neticesinde yapılan Belgrad Antlaşması ile:

- Avusturya, Pasarofça Antlaşması ile aldığı Belgrad'ı Osmanlı'ya geriye vermiştir.
- Azak Kalesi yıkılmak kaydı ile Rusya'ya bırakılmıştır.
- Rusya, Karadeniz'de ticaret ve savaş gemisi bulundurmamayı kabul etmiştir.

Buna göre;

I. Ruslar, Akdeniz'e çıkabilme emeline ulaşmıştır.

II. Ruslar Karadeniz'de seyrüsefer hakkını elde edememiştir.

III. Avusturya, Osmanlı toprak bütünlüğünü koruma siyasetini benimsemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

A) A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

SORU: 12

Osmanlı Devleti, Rusya ile imzaladığı Küçük Kaynarca Antlaşması ile Kırım'ın bağımsız olmasını kabul etmiş, Kırım Hanlığı'nın yalnızca dinî açıdan Osmanlı halifesine bağlı kalması benimsenmiştir. Ayrıca Rusya'ya, Karadeniz ve Akdeniz'deki Türk sularında serbest ticaret hakkı tanınmış, Fransa ile İngiltere'ye tanınan ticari ayrıcalıklar Rusya'ya da verilmiştir.

Küçük Kaynarca Antlaşması'nın bu hükmüne bağlı olarak aşağıdakilerden hangisini söylemek mümkün değildir?

- A) Karadeniz'in Türk gölü olma özelliğinin sona erdiği
- B) Halifelik makamının dinsel gücünden yararlanılmak istediği
- C) Rusya'nın sıcak denizlere inme siyasetinin sona erdiği
- D) Rusya'nın kapitülasyonlardan yararlanmaya başladığı
- E) Kırım ile olan dinî bağların korunmak istendiği

SORU: 13

Yukarıdaki tarih şeridi incelendiğinde Osmanlı Devletiyle ilgili olarak;

- I. iç sorunların yaşandığı,
 - II. dış politikada değişimlerin olduğu,
 - III. ekonomik tavizler verildiği
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

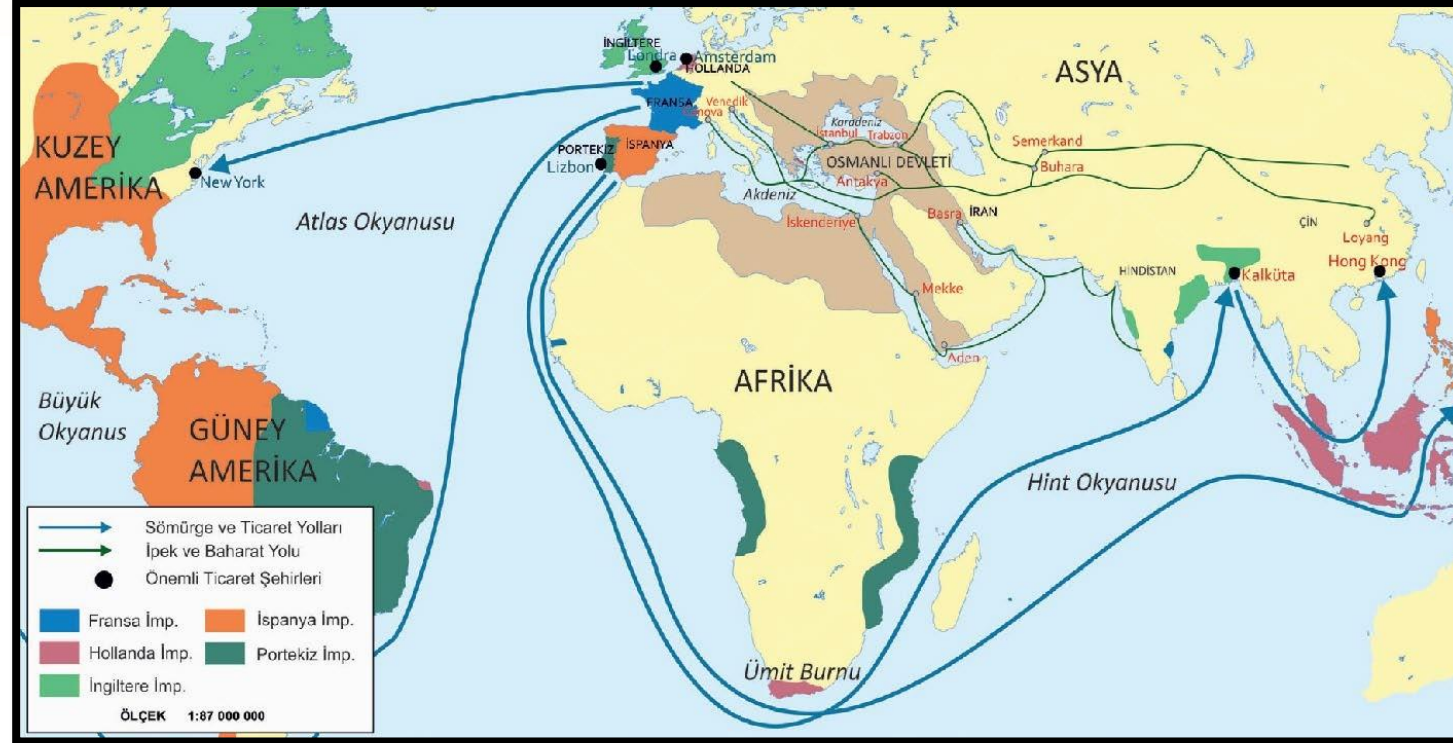
Osmanlı Devleti Karlofça Antlaşması ile ilk defa yabancı devletlerin ara buluculuğunu kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu kabullenme bir zamanlar hiçbir devleti kendisi ile eşit görmeyen Osmanlı için bir yıkım olmuştur. Aynı zamanda ilk büyük toprak kaybının da yaşandığı bu antlaşmayla Osmanlılar, bir daha toparlanamayacağı uzun bir savunma dönemine girmiştir. Karlofça 'da ilk kez müzakere yoluyla bir antlaşma imzalamak zorunda kalan Osmanlı Devleti artık Avrupalılar için tehlike olmaktan çıkmaya başlamıştır. Bu antlaşmadan sonra Osmanlı Devleti daha önceki dönemlerde önem vermediği İngiltere, Hollanda ve Fransa gibi Avrupalı devletlerin siyasetlerinin etkisinde kalmaya başlamıştır.

1 Buna göre Karlofça Antlaşması'nın Osmanlı dış politikasına etkileri nelerdir?

“Sömürgecilik, bir devletin kendi sınırları dışında kalan genelde deniz aşırı toprakları askeri müdahale başta olmak üzere çeşitli yollarla ele geçirmesi ve orada hakimiyet kurup yerli toplumlar üzerinde siyasi, iktisadi ve kültürel alanlarda üstünlük sağlayarak bunların her türlü imkanlarını kendi menfaati için yağmalamasıdır.”

İspanya, Portekiz, Hollanda, Fransa ve İngiltere gibi Avrupalı güçler, .XVII yüzyılın başından itibaren uyguladıkları stratejilerle denizlerde küresel ölçekli ticari ve askerî faaliyetlere girişmiş, .XVIII yüzyılda okyanuslardaki mücadeleler haricinde Akdeniz’de de üstünlük mücadelesi başladı. Doğu ticaretine ulaşmak isteyen İngiltere, Fransa ve Rusya arasında hızlı bir rekabet yaşandı Osmanlı Devleti ise bu devletler karşısında elindeki önemli yerleri korumak için var gücüyle mücadelesini sürdürdü.

- 1 Osmanlı Devleti’ nin sömürgeciliğe bakış açısını belirtiniz.**
- 2 Sömürgecilik yarışının Osmanlı Devleti’ ne etkileri nelerdir?**
- 3 Sömürgeciliğe maruz kalan toplumların, günümüzde yaşadıkları sorunlar neler olabilir?**

1. Ticaret yollarında yaşanan değişimin dünya siyasetindeki etkileri neler olmuştur?
2. Coğrafi Keşifler sürecinde Osmanlı Devleti'nin sınırlarında ciddi bir değişim olmamasına rağmen ekonomik kayıpların yaşanmış olmasının sebepleri neler olabilir? Haritalardan faydalanarak cevaplayınız.
3. Coğrafi Keşifler sonrasında İngiltere için kullanılan " Güneş batmayan imparatorluk" tabirinden ne anlıyorsunuz? Harita yardımıyla yorumlayınız.

SORU: 14

Hollandalılar ve İngilizler başlangıçta iyi silahlanmış yelkenli ticaret gemilerini savaşlarda kullanarak donanmalarındaki gemi sayılarını artırmışlardı. XVII yüzyıl sonlarına kadar devam eden savaşlarda tüccar kaptanlara güvenilmeyeceğini anlayan bu iki devlet, askerî disiplini sağlamaya yönelik tedbirler aldı. Bunun için tüccar kaptanların yerine deniz subayları tercih edildi ve savaşta tüccar gemilerine duyulan bağımlılık azaltıldı. Böylece savaş gemisi yapımı başlatılarak savaşta kullanılan ticaret gemileri tasfiye edildi. Artık okyanuslarda yelkenli savaş gemileri, donanmanın esasını oluşturdu.

Bu metne göre ticaret gemilerinden savaş gemilerine giden süreçle ilgili olarak aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yapılan değişikliklerin deniz savaşlarında başarıyı sağladığı
- B) Ticaret gemilerinin askerî amaçla kullanıldığı
- C) Tüccar kaptanların yetersizliğinin değişime neden olduğu
- D) XVII yüzyıldan sonra savaş gemilerinin önem kazandığı
- E) İngiltere ve Hollanda'nın deniz gücünü geliştirdiği

Osmanlı denizcilik tarihinde kadırgaların hâkim olduğu birinci döneme, özellikle Osmanlı gemi teknolojisine, kendi bilgi ve becerilerini ilave eden Barbaros Hayreddin Paşa damgasını vurdu. Barbaros, kadırgaların en etkili savaş gemileri olduğu kanaatindeydi. Çünkü yelkenli büyük gemiler rüzgârlı havalarda daha hızlı yol alsalar bile Akdeniz’de yaz mevsiminin uzun sürmesi ve bu aylarda havanın durgun gitmesi sebebiyle uzun bir süre bu gemiler adeta hareketsiz kalıyordu. Yine bu gemiler, kürek ağırlıklı kadırgalar gibi koylarda ve küçük limanlarda kullanılmaya elverişli değildi. Bu sebeple XVII. yüzyılın sonlarına kadar Osmanlı donanmasının bel kemiğini kadırga sınıfı gemiler oluşturdu. İkinci dönemin en önemli gemisi ise kalyondu. Kadırgaya göre daha uzun bir gövdeye sahip olan kalyonlar, kadırgadan farklı olarak büyük yelkenlere ve toplara sahipti.

1. Kalyonların Osmanlı donanmasına katkıları neler olabilir?
2. Donanmasında kadırgadan kalyona geçilmesi ile Osmanlı Devleti’nin deniz politikasında nasıl bir değişim yaşanmıştır?
3. Osmanlı Devleti’nin gemi teknolojisinde değişiklik yapma ihtiyacını ortaya çıkaran sebepler nelerdir?

Verilen antlaşmaların yanına uygun olan açıklamaların numaralarını yazınız.			
1	Karadeniz, Türk Gölü olmaktan çıkmıştır.		Zitvatorok Antlaşması
2	Osmanlı Devleti, Azak Kalesi'ni geri aldı.		Westphalia Barışı
3	Avusturya, Osmanlı topraklarında konsolosluk açma hakkı elde etti.		Bahçesaray Antlaşması
4	Avusturya, Osmanlı Devleti ile diplomatik protokolde eşitlik kazandı.		Karlofça Antlaşması
5	Bugünkü Türkiye İran sınırı belirlendi.		Augsburg Antlaşması
6	Protestan mezhebi ve kilisesi Almanya'da resmen tanındı.		Kasr-ı Şirin Antlaşması
7	Erdel'deki Türk hâkimiyeti onaylandı.		Küçük Kaynarca Antlaşması
8	Osmanlı Devleti ile Rusya arasındaki ilk antlaşma.		Prut Antlaşması
9	Avrupa halkı mezhep seçme özgürlüğüne kavuştu.		Pasarofça Antlaşması
10	Osmanlı Devleti ilk kez büyük ölçüde toprak kaybetti.		Vasvar Antlaşması